

Přikázání lásky jako základní tón křesťanské etiky

T322 Teologická etika I
VOŠ Jabok

Mgr. Zdenko Š Širka, ThD

Hlavní struktura:

- ▶ 1. Láska k bližním
- ▶ 2. Milosrdný Samařan (Lk 10, 25-37)
- ▶ 3. Teologicko-etická reflexe

1. Láska k bližním.

- ▶ Co je láska?
- ▶ Pouto mezi náboženským životem a lidskou aktivitou / proti mysticismu a proti aktivizmu
- ▶ Vztah víry a lásky k Božímu stvoření
- ▶ Rozdíl: láska v Bohu a láska k stvoření

Láska k bližním.

▶ **SZ vs. NZ.**

- ▶ SZ: přikázání lásky jedno z mnohých / vůči ostatním Izraelitům / solidarita / rozšířena na cizince žijící mezi Izraelity
- ▶ NZ: primát ctnosti lásky / láska jako základní tón křesťanské mravnosti
- ▶ láska jako nejvyšší ctnost / formovací charakter
- ▶ Problematika nutnosti lásky
- ▶ Láska (etické jednání člověka) jenom jako důsledek
- ▶ Univerzalizace lásky
- ▶ I Kor 13,1-13

Láska k bližním.

Nové přikázání:

- ▶ "Nové přikázání vám dávám: Milujte se navzájem: jak jsem já miloval vás, tak se navzájem milujte vy." (Jan 13, 34)

2. Podobenství o milosrdném Samařanovi

► Lukáš 10, 25-37.

- **25** Tu vystoupil jeden zákoník a zkoušel ho: „Mistře, co mám dělat, abych měl podíl na věčném životě?“
 - **26** Ježíš mu odpověděl: „Co je psáno v Zákoně? Jak to tam čteš?“
 - **27** On mu řekl: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí“ a „miluj svého bližního jako sám sebe.“
 - **28** Ježíš mu řekl: „Správně jsi odpověděl. To čin a budeš živ.“
 - **29** Zákoník se však chtěl ospravedlnit, a proto Ježíšovi řekl: „A kdo je můj bližní?“
 - **30** Ježíš mu odpověděl: „Jeden člověk šel z Jeruzaléma do Jericha a padl do rukou lupičů; ti jej obrali, zbili a nechali tam ležet polomrtvého.“
 - **31** Náhodou šel tou cestou jeden kněz, ale když ho uviděl, vyhnul se mu.
 - **32** A stejně se mu vyhnul i levita, když přišel k tomu místu a uviděl ho.
 - **33** Ale když jeden Samařan na své cestě přišel k tomu místu a uviděl ho, byl pohnut soucitem;
 - **34** přistoupil k němu, ošetřil jeho rány olejem a vínem a obvázal mu je, posadil jej na svého meška, zavezl do hostince a tam se o něj staral.
 - **35** Druhého dne dal hostinskému dva denáry a řekl: „Postarej se o něj, a bude-li tě to stát víc, já ti to zaplatím, až se budu vracet.“
 - **36** Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?“
 - **37** Zákoník odpověděl: „Ten, který mu prokázal milosrdenství.“ Ježíš mu řekl: „Jdi a jednej také tak.“
-

2. Podobenství o milosrdném Samařanovi.

- ▶ Modelová perikopa pomáhajícího jednání – proč?
- ▶ Proč aplikace do diakonii a sociální práci?
- ▶ Ostatní výklady:
 - ▶ - Ježíš jako Samařan
 - ▶ - Ježíš jako zraněný

2. Podobenství o milosrdném Samařanovi.

► Podobné texty:

Přistoupil k němu jeden ze zákoníků, který slyšel jejich rozhovor a shledal, že jim dobře odpověděl. Zeptal se ho: „Které přikázání je první ze všech?“ Ježíš odpověděl: „První je toto: Slyš, Izraeli, Hospodin, Bůh náš, jest jediný pan; miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z cele své duše, z cele své mysli a z cele své sily! Druhé je toto: Miluj svého bližního jako sám sebe! Většího přikázání nad tato dvě není.“ I řekl mu ten zákoník: „Správně, Mistře, podle pravdy jsi řekl, že jest jediný Bůh a že není jiného kromě něho; a milovat jej z celého srdce, z celého rozumu i z cele sily a milovat bližního jako sám sebe je víc než přinášet Bohu oběti a dary.“ Když Ježíš viděl, že moudře odpověděl, řekl mu: „Nejsi daleko od Božího kralovství.“ Potom se ho již nikdo otázat neodvážil“ (Mk 12,28-34)

2. Podobenství o milosrdném Samařanovi.

- ▶ „Když se farizeové doslechli, že umlčel saduceje, smluvili se a jeden jejich zákoník se ho otázal, aby ho pokoušel: ‚Mistře, které přikázání je v zákoně největší?‘ On mu řekl: Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duši a celou svou mysl. To je největší a první přikázání. Druhé je mu podobné: Miluj svého bližního jako sam sebe. Na těch dvou přikázáních spočívá celý Zákon i Proroci“ (Mt 22,34-40).

2. Podobenství o milosrdném Samařanovi.

I. první rozhovor – dvojí přikázání lásky (v. 25-28) – Mk

1. otázka ZÁKONÍKA (v. 25)
2. protiotázka JEŽÍŠE (v. 26)
3. odpověď ZÁKONÍKA + normativní citát z Písma (v. 27)
4. JEŽÍŠOVO povzbuzení k jednání (v. 28)

II. druhý rozhovor – podobenství (v. 29-37) – L

1. otázka ZÁKONÍKA (v. 29)
2. Ježíš vypráví normativní příběh (v. 30-35) + protiotázka JEŽÍŠE (v. 36)
3. odpověď ZÁKONÍKA (v. 37a)
4. JEŽÍŠOVO povzbuzení k jednání (v. 37b)

2. Podobenství o milosrdném Samařanovi.

- ▶ Důraz na činy (sl. poiein)
- ▶ Odklon od teorie
- ▶ Vztah teologie a víry (ortopraxie - ortodoxie)
- ▶ Prvé kolo otázek a odpovědí. Kde leží problém?

2. Podobenství o milosrdném Samařanovi.

Kdo je můj bližní?

3. Teologicko-etická reflexe.

▶ Výklad příběhu:

- ▶ - nějaký člověk
- ▶ - cesta z Jericha
- ▶ - kněz
- ▶ - Levita
- ▶ - Samařan?

• **36** Kdo z těch tří, myslíš, byl bližním tomu, který upadl mezi lupiče?“

• **37** Zákoník odpověděl: „Ten, který mu prokázal milosrdenství.“ Ježíš mu řekl: „Jdi a jednej také tak.“

Teologicko-etická reflexe.

- ▶ NE: Kdo je můj bližní?
- ▶ ANO: Komu já můžu být (můžu se stát) bližní?
- ▶ Dělej něco pro to, abys byl někomu bližním.

Teologicko-etická reflexe.

Učitel zákona.

- ▶ Co sleduje svou otázkou?
- ▶ Ježíš obrací otázku. Jak?
- ▶ Nový pohled na dvoj přikázání lásky
- ▶ Bližní jako objekt?
- ▶ Bližní jako subjekt.
- ▶ Zákoníková otázka je zle položena

Teologicko-etická reflexe.

Aplikace:

- ▶ - vycházet z perspektivy potřebného člověka
- ▶ - promýšlení vlastních východisek

Teologicko-etická reflexe.

Zraněný muž.

- ▶ Kdo je on? Ona?
- ▶ Univerzalita
- ▶ Jaké jsou kritéria pomáhaní?
- ▶ Komu máme být bližními?
- ▶ Základné kritérium - nouze.

Teologicko-etická reflexe.

Lupiči.

- ▶ Faktory – sociální podmínky
- ▶ Aplikace:
 - ▶ - znalost kontextu (kontext a příčina)
 - ▶ - usilovat o strukturální změny (civil society)

Teologicko-etická reflexe.

Kněz/levita.

- ▶ Zástupci Židů
- ▶ Proč nepomohli?
- ▶ Kde žije Bůh? V chrámě?
- ▶ Nelidskost systému / zpochybnění kultu
- ▶ Význam kultické čistoty?
- ▶ Službu nelze předpokládat, vyžaduje úsilí.

Teologicko-etická reflexe.

▶ **Samařan.**

▶ **Aspekty milosrdenství:**

- ▶ a) soucítění
- ▶ b) záchranu – akutní pomoc
- ▶ c) dopravení do bezpečí – vytvoření jistoty
- ▶ d) starost, péči
- ▶ e) opuštění.

Teologicko-etická reflexe.

- ▶ Mým bližním je ten, kdo se projevuje skrze svou lásku a připravenost pomoci.
- ▶ Lidé nejsou bližními na základě prostorové blízkosti či příslušnosti k určité skupině, ale bližními je dělá jejich jednání utvářené láskou.
- ▶ Za bližního se považuje nejen příslušník vlastního národa, ale každý, kdo je v nouzi a potřebuje pomoc, bez ohledu na vážnost a postavení osoby.

-
- ▶ Případné otázky, konzultace, dodatečné informace na sirka@jabok.cz

